

Anders Larsson bär sina potatiskorgar i ett ok över axeln. I bakgrunden stugan på Storåkern, som ligger vackert i södersluttningen.

Finnättling i Fredros gjorde 24-timmarsskift i timmerspel på Treen

GUNNARSKOG (AN)

Vid en färd genom Fredros för någon dag sedan besöktes även en gård, som kallas Storåkern. Avsikten var att söka få ett sammanträffande och ett samtal med bygdens älderman, den snart 85-åriga hemmansägaren Anders Larsson. Vi träffade honom ute på gårdens ägor i fullt arbete med att bärga potatisskörden. Han hade mycket att berätta om gamla tider, om bygdens förbättring och folkets förändrade villkor från fattigdom till välstånd. När han sedan nämnde, att han själv var en äkta finländare, fick hans berättelser ännu större intresse.

Hur hans gård fick namnet Storåkern hade Anders Larsson fått reda på av sin farmor. Den, som bodde på gården, innan den kom i Larssons släkts ägo, var en finne. Vid vårsådden ett år saknade han utsäde och gick då till brukspatronen på Fredros gård och bad att få köpa "3 kapper" spannmål.

— Jag skall i år så på storåkern, och då går det åt så pass mycket, hade finnen sagt till patronen.

Efter denna vardagliga benämning på den största åkern på ägorna fick sedan hela gården sitt namn. Det var ingen hög standard på boningshuset den tiden. Familjen bodde i en liten bastu.

Larssons farfar köpte så gården år 1854. Han kom från Högfors bruk i Gräsmark, där farmodern hade arbete med att ta emot kolen, som framkördes till bruket. De bosatte sig först i L. Tinhöjden, innan de kom och köpte Storåkern, och hur mycket farföräldrarna fick betala för

gården, det vet inte Anders Larsson. Så mycket vet han, att det var ont om pengar, och när det fattades litet av betalningssumman så kom förre ägaren och ville taga gården tillbaka. En rik bonde i Treskog lånade då ut pengar, så att Larssons farfar kunde klara av köpellikviden för Storåkern.

Så berättar Larsson vidare, att det nuvarande boningshuset byggde hans farfar upp. Vissa förbättringsarbeten har sedan gjorts men i stort sett har gården det ursprungliga utsendet.

Ambulerande nyhetsförmedlare.

Anders Larsson minns de hårda tiderna, då det var ont om pengar och knappt med maten. Kläderna var torftiga. Vandrande byskräddare och skomakare kom och tillverkade de persedlar folket behövde, om det fanns något material att tillverka av.

— En av mina första högtidsminnen är nog det tillfälle, då jag fick mina första riktiga byxor med hängslen fortsätter Anders Larsson, som också berättar att dessa ambulerande yrkesmän alltid var välkomna gäster, då de var nyhetsförmedlare och förde med sig en fläkt från livet i omkringliggande bygder.

Larsson på Storåkern har alltid fört ett strävsamt liv. När han var 13 år fick han dagligen bege sig till skogs med mat åt sin fader och en äldre broder. De höll på med skogsarbete, och själv fick Larsson ganska snart börja med samma tunga arbete. Förtjänsten var dålig. Steg dagpenningen till en krona, så betraktades det som bra. Redskapen var primitiva och för det mesta hemsmidda. Därtill kom att de träd, som skulle avverkas, var grova till dimensionen.

Ibland höggs det kolved för 15 öre reset, och Larsson minns kolförorna, som gick fram genom skogarna från Fredros till Charlottenberg. Kolkörarna hade starka hästar och kunde köra tre turer i veckan. Då blev vecokoförtjänsten 15 kronor. Lassen räknades i "steg", och detta mått var 4 kbm.

Ingen kolartro.

Anders Larsson har även tidvis själv varit kolare. År 1907 höll han för det mesta till i kolarkojan, där han tyckte det var lugnt och fridfullt. Vidskeplig har han aldrig varit, så något "oknytt" fick han aldrig se i kolarkojan eller dess omgivningar.

I flera år var han flottare. För en 10 timmars lång arbetsdag tjänade han då 1 krona och 50 öre. Minst 50 gånger var han med och drog spelflotten över sjön Treen. Det brukade ta ett dygn att gå längs sjön och att gå runt omkring spelflottestolpen i 24 timmar var ju heller ingen dålig prestation. Till ankare användes för det mesta en stor sten. För en sådan tur över Treen betalades det i allmänhet 2 kronor.

Ibland var det arbetslöshet på hemorten, och då fick man bege sig till Norge på arbete.

Så småningom fick Anders

Larsson hand om Storåkerens jordbruk, och under tiden har han utvidgat ägorna så de skulle kunna bära större skörd. Men nu tränger här, som på så många andra ställen, skogen på, och en del av ägorna har väl åter sammankrympt. Men utanför den röda stugan lyser prunkande blomrabatter. Den odlingen sköter hemmavarande dottern Maja om. Själv sköter Larsson om vedhuggningen, och i sommar var han även i skogen på röjningsarbeten, så arbetsvilja fattas det inte 85-åringen.

Har du sett?

När vi sitter i köket och pratar, så pekar han ut genom fönstret och säger med ett stänk av vemod i rösten: "Har du sett vackrare utsikt? Här är jag född, och här vill jag helst vara till min sista dag." Och när vi tar avsked går han ut till sin potatisåker igen för att fortsätta sitt skördearbete. J. L.